

JAARRAPPORT OVER DE WERKZAAMHEDEN VAN DE EUROPESE UNIE 2018

KONINKRIJK BELGIË
Federale Overheidsdienst
Buitenlandse Zaken,
Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking

.be

**JAARRAPPORT OVER DE WERKZAAMHEDEN VAN DE EUROPESE UNIE
TER ATTENTIE VAN DE WETGEVENDE KAMERS, IN TOEPASSING VAN
ARTIKEL 2 VAN DE WET VAN 2 DECEMBER 1957 HOUDENDE
GOEDKEURING VAN HET EEG-VERDRAG**

INLEIDING

2018 was het laatste volledige werkjaar voor de Commissie Juncker, het opzet was zo veel mogelijk projecten af te ronden om in mei 2019 met tastbare resultaten naar de Europese kiezer te kunnen stappen. Bulgarije nam voor het eerst het voorzitterschap waar, gevolgd door Oostenrijk dat aan zijn voorzitterschap een opvallend nationale inslag gaf.

In november 2018 raakten de Britse regering en de EU(27) het uiteindelijk eens over de modaliteiten van de Britse terugtrekking uit de Unie. Dit terugtrekkingsakkoord werd geflankeerd door een politieke verklaring over de toekomstige betrekkingen tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk. De Britse Eerste Minister May besliste echter de stemming in het Britse Lagerhuis over het kerstreces te tillen, waardoor de onduidelijkheid en onzekerheid blijft aanslepen. Het Brexit dossier nam enkel in oktober en november een belangrijke plaats in op de Europese agenda. De sterke eenheid onder de 27 was het hele jaar door een opvallende opsteker, London slaagde er niet in de 27 uit elkaar te spelen.

Gemandateerd door het Overlegcomité stond de Directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie (DGE) in voor een gestroomlijnde voorbereiding en opvolging van de Brexit onderhandelingen. Na de zomer en door de aanslepende onzekerheid werd ook toenemende aandacht besteed aan de voorbereiding op alle mogelijke scenario's tegen het einde van de termijn van twee jaren. De voorbereidingsinspanningen werden in kaart gebracht.

Migratie stond ook dit jaar hoog op de agenda, België bleef ijveren voor een brede, globale en gecoördineerde aanpak door de EU. Er werd op vele vlakken vooruitgang geboekt, zoals bij de versterking van de buitengrenzen met de omvorming van Frontex in een Europese Grens- en Kustwacht. De herziening van het gemeenschappelijk Europees asielsysteem bleef daarentegen vastlopen op de herziening van het Dublin-systeem en het evenwicht tussen solidariteit en verantwoordelijkheid. Door de ontwikkelingen in Polen en Hongarije was het respect voor de rechtsstaat binnen de EU een belangrijk aandachtspunt. Samen met gelijkgezinde lidstaten ijverde België voor het opzetten van een "*periodic peer review*" -mechanisme in de marge van de Raad Algemene Zaken.

In mei legde de Commissie haar voorstel voor het nieuwe Meerjarig Financieel Kader voor de periode 2021-2027 neer. Reeds in de aanloop hiervan werd een uitgebreid overleg- en coördinatieproces opgestart om ons land in staat te stellen haar belangen maximaal te behartigen. De verdieping van de Economische en Monetaire Unie leverde binnen de Raad voorlopig enkel voor de Bankenunie een tastbaar resultaat op. België slaagde erin de belangen van zijn banksector in het kader van het risicobeheer binnen internationale bankgroepen te vrijwaren.

In 2018 vierde de interne markt zijn 25 jarig bestaan. De interne markt moet echter blijvend worden gemoderniseerd, zo slaagde de EU er in grote mate in de digitale interne markt verder uit te bouwen. Intra-Belgisch werd een digitale task force door de FOD Buitenlandse Zaken opgericht om alle bevoegde instanties op passende wijze te kunnen betrekken in de besluitvorming en opvolging.

Er werd ook werk gemaakt van het omzetten van de in Parijs genomen engagementen op het vlak van energiebeleid in beleidsdaden, gericht op het terugdringen van de CO₂-uitstoot.

De hervorming van het systeem van investeringsbescherming en de onderhandelingen over het oprichten van een Multilateraal Investeringsgerecht vorderen langzaam. België speelt hierbij een belangrijke bemiddelende rol en brak een lans voor een zo inclusief mogelijke aanpak. Het departement organiseerde op 22 november een High Level Event over de hervorming van investeringsbeschermingen. Mede op vraag van België werd heel wat aandacht besteed aan de dimensie duurzame ontwikkeling in de vele handelsakkoorden, die de EU met zijn voornaamste handelspartners afsloot. De EU ondertekende onder meer kaderovereenkomsten met Japan in juli en met Singapore in oktober.

In mei organiseerde het Bulgaars voorzitterschap te Sofia een top met de landen van de Westelijke Balkan, waar het Europees perspectief van deze regio werd bevestigd. De Raad slaagde er dit jaar opnieuw in om conclusies over het uitbreidingsproces en het stabilisatie- en associatieproces in de Westelijke Balkan uit te brengen.

België besteedde heel wat aandacht aan het opvangen van de extraterritoriale effecten van de Amerikaanse sancties tegen Iran op Europese bedrijven. Zelf ontwikkelde de EU een nieuw horizontaal, sanctieregime inzake chemische wapens en zette de werkzaamheden voort inzake de ontwikkeling van een dergelijk regime tegen cyberaanvallen.

Met oog op de coördinatie en vaststelling van het Belgische standpunt organiseerde de DGE zo'n 366 vergaderingen, gaande van de formele coördinatievergaderingen tot ad hoc en overlegvergaderingen.

De Directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie (DGE) staat in voor de **algemene opvolging en coördinatie van de omzetting van Europese wetgeving door de bevoegde overheden**. Algemeen was er weinig verbetering in de achterstand in de omzetting van richtlijnen door de lidstaten. De Belgische omzettingcijfers kenden daarentegen een positieve evolutie. In het scorebord van 10 december overschreed België met een score van 1,3 procent nipt de Europese toegelaten norm van 1 procent, een verbetering ten opzichte van de 1,9 procent uit 2017. Het Belgische **SOLVIT centrum** (onderdeel van de DGE) behandelde in 2018 in totaal 172 dossiers: 94 klachten van Belgische burgers en bedrijven die in andere lidstaten problemen ondervonden en 78 klachten van burgers en bedrijven uit andere lidstaten over de toepassing van hun rechten in België. Een stijging met zo'n 15 procent ten opzichte van 2017.

Ook in 2018 werd heel wat aandacht besteed aan de EU-sensibilisering met de EU-instellingen en haar partners. De klassieke outreach activiteiten naar scholen toe, zoals "*Europa: daar praten we samen over*" kenden een groot succes en maken deel uit van de onder impuls van de Franse president gelanceerde burgerbevragingen. Voor een meer exhaustief overzicht vormt het verslag van de instellingen zelf wellicht een goed vertrekpunt.

Veel leesgenot!

Theodora Gentzis
Directeur-generaal Europese Zaken

INHOUDSTAFEL

Inleiding	2
I. Europese Raad en Raad Algemene Zaken	5
II. Economische en Financiële Zaken	7
III. Werkgelegenheid en Sociale Zaken	9
IV. Justitie en Binnenlandse Zaken (JBZ)	10
V. Concurrentie, Toepassing Europees recht door België (Omzetting – EU Pilot - SOLVIT), Energie, Klimaat, Transport, Telecommunicatie, Digitaal	14
VI. Landbouw en Visserij, Volksgezondheid en Leefmilieu, Duurzame ontwikkeling	20
VII. Externe betrekkingen van de Europese Unie, Europees Handelsbeleid, Ontwikkelingssamenwerking en het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid	23
VIII. Europa overbrengen	29
Colofon	30

I. Europese Raad en Raad Algemene Zaken

De in oktober 2017 gelanceerde discussies in het kader van de leidersagenda hadden mee tot gevolg dat er naast de vier reguliere Europese Raden 3 bijkomende informele Raden, in februari, in mei (samen met de landen van de Westelijke Balkan) en in september te Salzburg. Op zondag 25 november kwamen de 27 staatshoofden en regeringsleiders bijeen om in te stemmen met de modaliteiten van de Britse terugtrekking uit de Unie en een politieke verklaring over de toekomstige betrekkingen tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk.

I.1. De terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de EU

De onderhandelingen over de modaliteiten van de terugtrekking en een transitieperiode verliepen moeizaam. De Britse regering werd met de tegenstellingen in haar eigen positie geconfronteerd. Het vermijden van een harde grens tussen de Republiek Ierland en Noord-Ierland bleek één van de moeilijkste elementen. Reeds in maart was duidelijk dat de zogenaamde "*backstop*"-oplossing, die een harde grens in alle scenario's uitsloot, ondanks initiële toezeggingen in december 2017, voor de Britse regering toch niet haalbaar was. Uiteindelijk werd er een akkoord gevonden over een alternatieve *backstop*, waarbij het Verenigd Koninkrijk (en niet enkel Noord-Ierland) in een douane-unie zouden blijven en waarbij Noord-Ierland zich zou aligneren op "die welbepaalde regels van de Europese interne markt en de douane-unie die de Noord-Zuid samenwerking, de één-eiland-economie en het Goede Vrijdagakkoord van 1998 ondersteunen". Deze *backstop* zou van kracht blijven tot en tenzij er een betere oplossing in de plaats komt die een harde grens vermijdt. Bij de voorstanders van de Brexit bleef de vrees bestaan dat de EU het Verenigd Koninkrijk ten eeuwigdage in deze douane-unie zou kunnen vasthouden. De Noord-Ierse protestanten (DUP) blijven elke verschillende behandeling tussen Groot-Brittannië en Noord-Ierland afwijzen.

Eind november stemden de Europese Raad en de Britse regering uiteindelijk in met het terugtrekkingsakkoord geflankeerd door een politieke verklaring over de toekomstige betrekkingen tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk. De Britse Eerste Minister May besliste echter de stemming in het Britse Lagerhuis over het kerstreces te tillen, waardoor de onduidelijkheid en onzekerheid blijft aanslepen. Het risico op een no-deal scenario verhoogde.

I.2. Meerjarig Financieel Kader 2021-2027

Op 2 mei 2018 publiceerde de Commissie haar voorstel voor een nieuw Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2021-2027. Parallel hiermee publiceerde de Commissie ook het Eigen Middelen Besluit, dat de financiering van de EU-begroting regelt, en een hele reeks deelverordeningen, waarin de verschillende specifieke programma's worden uitgewerkt, zoals bijvoorbeeld het cohesie- of landbouwbeleid. De Commissie presenteerde ook een verordening ter oprichting van een garantiemechanisme voor de rechtsstaat, die de EU-begroting moet beschermen tegen financiële risico's die verbonden zijn aan algemene tekortkomingen van de rechtsstaat.

De Brexit zal een belangrijke impact hebben op de EU-budgetonderhandelingen, want de Europese Unie ziet hierdoor één van haar belangrijkste bijdragebetalers vertrekken. Tegelijkertijd zijn er naast de traditionele aandachtspunten zoals landbouw- en cohesiebeleid, verschillende nieuwe prioriteiten opgenomen in het MFK-voorstel, zoals digitale transformatie, migratie of veiligheid. Die aanpassing van de prioriteiten heeft ook een weerslag op de begrotingsbesprekingen. De Commissie stelde een budget voor met een omvang van 1.134 miljard euro (prijzen 2018), wat overeenkomt met 1,11 procent van het EU Bruto Nationaal Inkomen (BNI) van de EU 27.

Tijdens de Europese Raad van 13 december 2018 vond een eerste substantieel debat over het MFK 2021-2027 plaats. De Regeringsleiders en Staatshoofden concludeerden dat de inkomende voorzitterschappen alles in het werk moeten stellen, opdat in het najaar van 2019 in de Europese Raad een akkoord over het nieuwe MFK kan worden bereikt.

1.3. De waarden van de Unie en het rechtsstaatsbeginsel

Na de vierde Commissie aanbeveling met betrekking tot de rechtsstaat en een met redenen omkleed voorstel op basis van artikel 7, lid 1, VEU, vonden in de Raad Algemene Zaken drie hoorzittingen plaats, in juni onder Bulgaars voorzitterschap en in september en december onder Oostenrijks voorzitterschap.

In juli startte de Commissie een inbreukprocedure tegen Polen op met betrekking tot de vroegtijdige verlaging van de pensioengerechtigde leeftijd van de rechters bij het Hooggerechtshof. Polen werd opgedragen om onmiddellijk een aantal voorlopige maatregelen te nemen, waaronder het opnieuw in dienst nemen van de voorheen op rust gestelde rechters. In december stelde de Raad Algemene Zaken vast dat de lidstaten ondanks een verbetering van situatie van de rechters van het Hooggerechtshof, bezorgd blijven over het gebrek aan vooruitgang in de andere domeinen waarbij de rechtsstaat in Polen in het gedrang zou zijn.

Op 12 september heeft het Europees Parlement (het Sargentini-rapport) het artikel 7 VEU-mechanisme geïnitieerd met betrekking tot de situatie van de fundamentele EU waarden in Hongarije. Hongarije maakte evenwel op 17 oktober een rechtszaak bij het Hof van Justitie aanhangig, waarbij zij de geldigheid van deze stemming in het Europese Parlement betwist (wegens niet meetellen van de onthoudingen). De Commissie heeft inmiddels een lijst opgesteld van lopende inbreukprocedures tegen Hongarije.

1.4. Burgerraadplegingen

In het najaar vonden er burgerraadplegingen plaats in de lidstaten, in aanloop naar de Europese verkiezingen van 2019. Deze werden in België uitgewerkt door het departement Buitenlandse Zaken en de Kanselarij van de Premier. Zij werkten hiervoor samen met de Vertegenwoordiging van de Europese Commissie in België en het evenementenbureau Brandevent. Alle evenementen (debatten, ronde tafels) werden opgenomen in een kalender op een speciaal hiervoor opgezette webpagina op de website van FOD Buitenlandse Zaken.

Ter voorbereiding van de bespreking op de Europese Raad van 13 en 14 december 2018 werd er per lidstaat een nationale samenvatting gemaakt, op basis waarvan een gezamenlijke rapport werd samengesteld. Dit rapport concludeert dat de meeste deelnemers de EU als positief ervaren. Het ontbreken van een duidelijke visie en leiderschap worden als een rem voor de EU geïdentificeerd. Migratie, milieu-uitdagingen en onderwijs behoren tot de meest terugkerende onderwerpen. De belangrijkste aandachtspunten in het Belgische rapport waren eveneens het klimaat, maar ook de noodzaak van een sociale pijler, het verdedigen van de rechtsstaat en een transparantere EU-besluitvorming.

II. Economische en Financiële Zaken

II.1. Verdieping Economische en Monetaire Unie

De verdere afwerking van de bankenunie werd ook in 2018 intensief besproken, zowel in de ECOFIN raadsfilière als in de Eurogroep (inclusief formaat, dit wil zeggen in aanwezigheid van de niet euro lidstaten). Deze besprekingen maken deel uit van het ruimere debat over de verdere verdieping van de Economische en Monetaire Unie (EMU).

Tijdens de Eurozonetop van juni werd er opgeroepen om vóór het einde van het jaar een definitief akkoord te bereiken met het Europees Parlement over het bankenpakket en op basis van de algemene oriëntatie van de Raad. Eind november bereikte het Oostenrijks voorzitterschap een politiek akkoord met het Europees Parlement. Dit akkoord werd door de ECOFIN Raad op 5 december goedgekeurd en vormt een belangrijke stap voorwaarts op het vlak van risicoreductie. Voor België was hierbij het behoud van de home/host balans van cruciaal belang.

Tijdens de Eurozonetop van december werd besloten tot een hervorming van het *European Stability Mechanism* (ESM). Zo werd overeengekomen de voorwaarden om gebruik te maken van de bestaande instrumenten, bv. kredietlijnen, te verduidelijken. De Eurogroep (uitgebreid met de niet euro lidstaten, ook Eurogroep + genoemd) kreeg een mandaat van de staatshoofden en regeringsleiders om tegen juni 2019 met concrete voorstellen te komen over de nodige wijzigingen aan het ESM Verdrag. Voorts sloten de Commissie en het ESM sloten een nieuwe *Memorandum of Understanding* (MoU) af waarbij ieders rol en verantwoordelijkheden verduidelijkt werd.

Tegelijkertijd heeft de Eurogroep+ ook gedetailleerde *terms of reference* uitgewerkt waardoor het ESM de common backstop van het *Single Resolution Fund* (SRF) wordt. Een eventuele vervroegde invoering van de backstop kan pas plaatsvinden op basis van een evaluatie of er voldoende risicoreductie heeft plaats gevonden (voornamelijk op basis van twee parameters: een verdere daling van Non Performing Loans en de opbouw van Minimum Requirements for Own Funds and Eligible Liabilities buffers (MREL-buffers)).

In maart 2018 kwam de Commissie met een pakket maatregelen om hoge *non performing loans* (NPL) ratio's aan te pakken. De Raad en het EP bereikten een akkoord over de invoering van nieuwe prudentiële vereisten voor banken die geconfronteerd worden met nieuwe NPLs. In 2019 zullen de onderhandelingen

over de andere voorstellen worden voortgezet.

Het opzetten van een Europees depositoverzekeringstelsel (EDIS) staat al drie jaar op de agenda, maar ook onder het Oostenrijks voorzitterschap werd er geen concrete vooruitgang geboekt. De Eurogroep+ stelde voor een nieuwe high level werkgroep op te richten die tegen de Eurozonetop van juni 2019 moet rapporteren.

II.2. Europees semester

Het Europees Semester inzake socio-economische beleidscoördinatie werd zoals elk jaar begin juli afgerond met de aanneming door de Raad van de landen specifieke aanbevelingen - op sociaal, economische en budgettaire vlak - gericht aan elke lidstaat.

II.3. Taxatie

Inzake digitale **taxatie** kwam de Commissie in maart 2018 met twee voorstellen - een op lange termijn dat invulling wil geven aan het concept van permanente digitale aanwezigheid, alsook de OESO debatten hieromtrent wil voeden en een op korte termijn dat de inkomsten uit enkele digitale activiteiten belast, in afwachting van voortuitgang inzake de lange termijn. Enkel over het tijdelijk voorstel is onderhandeld geweest. Men had inkomsten uit 3 soorten diensten voor ogen - de *Digital Services Tax* (DST), maar op de Raad van december werd dit beperkt tot enkel digitale publiciteit - de *Digital Advertising Tax* (DAT) - aangezien er te veel terughoudendheid was. Dit laatste voorstel werd echter nog niet aanvaard, maar de onderhandelingen zullen in 2019 worden voortgezet.

Tijdens de Raad van oktober 2018 werd een akkoord bereikt over de vier "*quick fixes*" die vereenvoudiging en fraudebestendigheid van het BTW-stelsel beogen. Het betroffen enkele "quick fix" oplossingen van technische aard waardoor lidstaten overgaan tot eenzelfde interpretatie van enkele BTW-bepalingen.

II.4. Cohesiebeleid na 2020

Aansluitend op haar voorstellen over het toekomstig meerjarig financieel kader 2021-2027 die op 2 mei werden bekendgemaakt, formuleerde de Commissie op 29 en 30 mei specifieke voorstellen over het cohesiebeleid en het Europees Sociaal Fonds. Zoals verwacht behelzen deze voorstellen verschillende hervormingen, meer bepaald inzake de criteria voor de toekenning van de middelen, de thematische concentratie, een sterker verband met het Europees semester of het beheer van de structuurfondsen.

In de voorstellen van de Commissie wordt niet geraakt aan de **drie bestaande categorieën regio's**, een punt waarover België bezorgd was. De voorstellen zouden bij de huidige stand van de onderhandelingen **neutraal zijn voor België en zijn Gewesten**, ondanks een **gemiddelde vermindering met 10 percent** van de middelen die voor het cohesiebeleid worden uitgetrokken.

III. Werkgelegenheid en Sociale Zaken

III.1. Mobiliteit van werknemers

Na een lang legislatief proces werd op 29 mei de herziening van richtlijn 96/71 met betrekking op de **detachering van werknemers** definitief aangenomen. België heeft meerdere voor haar belangrijke punten bekomen door samen te werken met een groep *like minded* lidstaten. Allereerst, het principe "gelijk werk, gelijke beloning" dat wil zeggen dat werknemers die in een filiaal in een andere lidstaat werken, eenzelfde loon krijgen als de werknemers ter plaatse en niet enkel het minimumloon. Daarnaast gelden alle regels (extralegale voordelen, vakantiedagen, premies, dertiende maand, anciënniteit...) die gelden voor lokale werknemers ook voor de gedetacheerden en mag de duur van de detachering 12 maanden niet overschrijden, een verlenging van zes maanden is evenwel mogelijk. De transportsector blijft echter tijdelijk uitgesloten en blijft gereguleerd door de richtlijn uit 1996. Over deze *lex specialis* wordt nog onderhandeld met het Europees Parlement.

In maart heeft de Commissie een voorstel gedaan ter oprichting van een zogenaamde Europese Arbeidsautoriteit met het oog op de creatie van een rechtvaardige professionele mobiliteit binnen de interne markt. Op de Raad van december werd een algemene oriëntatie aangenomen. België heeft deze compromisvoorstel van het Oostenrijks voorzitterschap gesteund. Een belangrijk politiek punt was de naam die werd gewijzigd in een *European Labour Agency* aangezien veel lidstaten, waaronder België, het niet gepast vonden om het autoriteit te noemen. Daarenboven werd er overeengekomen dat dit agentschap geen afbreuk kan doen aan bijvoorbeeld nationale bevoegdheden en wetgeving, bestaande bilaterale verdragen en administratieve samenwerkingsakkoorden tussen de lidstaten. Specifiek kan het geen afbreuk doen aan de nationale bevoegdheden met betrekking tot inspecties wat voor België een specifiek aandachtspunt was. Op vraag van een meerderheid van de lidstaten heeft het voorzitterschap de overplaatsing van bepaalde administratieve organen geschrap

III.2. Rechten van werknemers

Op de Raad EPSCO van 21 juni 2018 werd eveneens een algemene oriëntatie inzake het voorstel van **richtlijn voor meer transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden**, de zogenaamde "**richtlijn schriftelijke verklaring**" goedgekeurd. Ons land kan tevreden zijn met de bereikte resultaten, zoals een omschrijving van het begrip "werknemer" die ruimer is dan de communautaire omschrijving die door de Commissie fors werd verdedigd. Verder is er nog een belangrijke uitzonderingenlijst, die ook de werknemers in overheidsdienst bevat. België onthield zich evenwel bij de stemming over deze algemene oriëntatie omdat het de termijn voor het inlichten van de werknemers te kort acht en omdat de weliswaar ruimere omschrijving van "werknemer" niet alle Belgische bezorgdheden met betrekking tot de specifieke nationale systemen zoals de *flexijobs* wegneemt.

Op 21 juni werd tijdens de Raad EPSCO een akkoord gevonden inzake de **richtlijn betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven**, met

afspraken inzake het ouderschapsverlof en de toekenning en modaliteiten van compensatie voor de verschillende types van verlof (ouderschap, vaderschap,...). België heeft zich echter onthouden bij de stemming omwille van een aantal problemen die niet werden opgelost. Eerst en vooral wou België meer garanties om de specificiteit van het Belgische systeem op het vlak van de modaliteiten van compensatie te kunnen vrijwaren. Daarenboven wil België geen vermindering van ambitie – een maand in plaats van drie maanden - inzake de niet-overdraagbaarheid van ouderschapsverlof. België steunde ook een neutralere definitie inzake ouderschapsverlof (met het oog op bijvoorbeeld holebikoppels).

III.3. Sociale vraagstukken

Op de Raad EPSCO van 21 juni hechtten de ministers van werkgelegenheid en sociale zaken hun goedkeuring aan een algemene oriëntatie inzake **de herziening van verordening 883/2004 betreffende de coördinatie van de sociale zekerheid**. Vier van de vijf punten van dit initiatief waren al het voorwerp van twee partiële algemene oriëntaties die in oktober 2017 en december 2017 met de steun van België werden goedgekeurd : de gelijke behandeling en de bepalingen die van toepassing zijn op gedetacheerde werknemers en langdurige zorg (LTC) en gezinsbijslag. Onder het Bulgaarse voorzitterschap werd een standpunt van de Raad afgerond met de goedkeuring door de Raad EPSCO in juni 2018 van een partiële algemene oriëntatie over het punt betreffende de **werkloosheidsuitkeringen**, dat vele lidstaten zien als het meest heikele punt . De partiële algemene oriëntatie kon niet de goedkeuring wegdragen van België dat zich bij de stemming dan ook onthield. Ons land kon immers niet instemmen met de te kort bevonden minimumduur die het recht opent tot het beginsel van het samentellen van vroegere tijdvakken van verzekering.

Ten slotte, heeft de Commissie op 30 mei een voorstel van verordening gedaan inzake het **Europees Globaliseringsfonds** voor na 2020 in het kader van de voorstellen voor het nieuwe Meerjarig Financieel Kader (MFK). Voor België is het Europees Globaliseringsfonds een belangrijk onderdeel van de MFK-onderhandelingen, zeker de mogelijke economische gevolgen van Brexit in aanmerking genomen. België heeft met het oog hierop de integratie van een aantal amendementen verkregen na lobbywerk bij andere lidstaten en de Commissie en kan bijgevolg tevreden zijn met dit voorstel. Eerst en vooral heeft België een verlaging van de drempelvoorwaarden – van 500 naar 250 ontslagen werknemers in eenzelfde onderneming - bekomen. Daarnaast ook een uitbreiding van de redenen om dit fonds in te roepen.

IV. Justitie en Binnenlandse Zaken

IV.1. Justitie

IV.1.1. Strafrecht

De werkzaamheden konden maar in april worden aangevat onder het Bulgaarse voorzitterschap en hadden betrekking op het voorstel inzake **e-Evidence** dat de Europese Commissie laattijdig indiende. Tegen alle verwachtingen in slaagde het

Oostenrijks voorzitterschap erin een flinterdunne algemene oriëntatie over het vergaren van elektronisch bewijs te bereiken.

Het Bulgaars voorzitterschap slaagde erin de bevestiging van het politiek akkoord tussen het Europees Parlement en de Raad rond te krijgen over een aantal dossiers op basis waarvan het ontwerp van richtlijn inzake de strafrechtelijke bestrijding van het **witwassen van geld**, het ontwerp van verordening ter hervorming van Eurojust en het ontwerp van verordening inzake de **effectieve wederzijdse erkenning van bevestigings- en confiscatiebevelen** werden voltooid. Dit is de eerste keer dat met een verordening wordt gewerkt op het gebied van de wederzijdse erkenning van beslissingen in strafzaken. Ook voorziet de eindtekst van de verordening in een weigeringsgrond, ingegeven door de fundamentele rechten.

Nog onder het Bulgaars voorzitterschap bereikte de Raad overeenstemming over een algemene oriëntatie over het ontwerp van richtlijn betreffende de bestrijding van fraude en **vervalsing in verband met andere betaalmiddelen dan contanten**. Het Oostenrijks voorzitterschap rondde de triloogonderhandelingen over deze richtlijn af.

Het Oostenrijks voorzitterschap sloot ook de triloogonderhandelingen af over de uitbreiding tot burgers van derde landen van het **Europees Strafrecht Informatiesysteem (ECRIS TCN)**.

IV.1.2. Burgerlijk recht

Op de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken (JBZ) van juni organiseerde het Bulgaars voorzitterschap een oriënterend debat over het gewijzigde voorstel van richtlijn **verkoop van goederen** en het voorstel tot herschikking van de **Brussel II bis verordening**. Op de Raad werd onder het Bulgaars voorzitterschap een partiële algemene oriëntatie bereikt over het voorstel van richtlijn **insolventie ondernemingen en de procedures voor pre-insolventie**. Het Oostenrijks voorzitterschap slaagde erin een algemene oriëntatie te bereiken voor diverse prioritaire dossiers om deze nog voor de Europese verkiezingen te kunnen afsluiten: Brussel II bis verordening, richtlijn over de verkoop van goederen, richtlijn insolventie. Oostenrijk rondde ook de triloogonderhandelingen over het voorstel insolventie (politiek akkoord) af.

Onder het Bulgaars voorzitterschap werd een eerste presentatie gegeven en vond een eerste gedachtewisseling plaats over het voorstel van verordening **betreffende het recht dat van toepassing is op de derdenwerking van de cessie van vorderingen**. De werkzaamheden werden voortgezet onder het Oostenrijks voorzitterschap. Oostenrijk boekte eveneens vooruitgang bij de herziening van de verordeningen bewijsvergaring en betekening/kennisgeving.

IV.1.3. Varia

Over verordening 45/2001 kon het Bulgaars voorzitterschap een triloogakkoord bereiken op de vooravond van de inwerkingtreding van de algemene verordening **gegevensbescherming** (GDPR) zodat de Europese instellingen de gelegenheid hadden zich aan het nieuwe kader voor de gegevensbescherming in de EU aan te passen. De verordening bevat een hoofdstuk over

wethandhavingsagentschappen dat in een eerste fase van toepassing zal zijn op Eurojust.

Het Oostenrijkse voorzitterschap hechtte ook zijn goedkeuring aan een partiële algemene oriëntatie over voorstellen van verordeningen tot vastlegging van de **programma's Justitie en Rechten en waarden** voor de jaren 2021-2027. De horizontale vraagstukken waarover de werkgroep meerjarig financieel kader (MFK) zich buigt, werden niet in behandeling genomen.

IV.2. Interne veiligheid

Het Bulgaars voorzitterschap bereikte een politiek akkoord met het Europees parlement op twee belangrijke verordeningen: het pakket van drie instrumenten met het oog op het verbeteren van het **Schengen Information System** en de Verordening die de versterking van het mandaat van het **Agentschap EU-LISA** (Agentschap dat verantwoordelijk is voor het beheer van de grootschalige Europese IT systemen) dient te realiseren.

Nadat ze binnen de Raad een algemene oriëntatie kon vastleggen, startte het Bulgaars voorzitterschap de triloogonderhandelingen met het Europees Parlement over de **interoperabiliteitsvoorstellen** die moeten toelaten dat de EU-informatiesystemen op het gebied van veiligheid en grens- en migratiebeheer worden geüpgraded en op een slimmere/efficiëntere wijze samenwerken. Ondanks de intense werkzaamheden onder zowel het Bulgaars als het Oostenrijks voorzitterschap, bleek het vooralsnog niet mogelijk om een politiek akkoord te sluiten met het Europees Parlement.

Het Oostenrijks voorzitterschap bereikte een politiek akkoord over de herziening van het **Uniemechanisme voor civiele bescherming**, met de oprichting van **"RescEU"**.

Onder het Oostenrijks voorzitterschap is de Raad tot een algemene oriëntatie gekomen over het ontwerp van verordening ter voorkoming van de **verspreiding van terroristische online-inhoud**, over het ontwerp van richtlijn ter vergemakkelijking van de **toegang tot financiële informatie in het kader van strafrechtelijke onderzoeken** en over het voorstel van verordening betreffende de **verbetering van de veiligheid van identiteitskaarten en verblijfsdocumenten** van de burgers van de Unie en van hun gezinsleden.

IV.3. Migratie

Onder Bulgaars voorzitterschap werd snel een algemene oriëntatie van de Raad aangenomen over het voorstel inzake de herschikking van de **Visumcode**. De belangrijkste nieuwigheid hierin is de codificatie van het gebruik van het visumbeleid als hefboom voor het terugkeerbeleid. De triloogonderhandelingen hierover zijn van start gegaan onder Oostenrijks voorzitterschap. De Commissie bracht daarnaast ook een voorstel uit over de herziening van de **VIS-verordening**; de besprekingen op technisch niveau gaan verder.

Het Bulgaars voorzitterschap boekte aanzienlijke technische vooruitgang bij de **hervorming van het gemeenschappelijk Europees asielstelsel**. De Raad

keurde evenwel geen enkele tekst goed vanwege de terughoudendheid van enkele lidstaten. Door vooral te focussen op de externe dimensie boekte het Oostenrijks voorzitterschap nauwelijks vooruitgang in de interne asioldossiers. Voor de Dublin-discussie heeft het Oostenrijks voorzitterschap vergeefs geprobeerd om via high level strategische discussies het debat weg te leiden van de cruciale vraag rond intra-Europese solidariteit. Er werden echter geen concreet voorstellen voor de Dublin-verordening op tafel gelegd. Er werd wel een interessante discussie opgestart over al dan niet verplichte grensprocedures voor asiel en terugkeer.

Ondanks het significant lager aantal aankomsten langsheen de Middellandse Zeeroutes (+/- 150.000 in 2018 wat een daling met 25 procent betekent tegenover 2017), blijkt de migratiedruk in de traditionele bestemmingslidstaten hoog, hetgeen op **secundaire bewegingen intra-EU** wijst. Onder impuls van het Oostenrijks voorzitterschap kwam deze problematiek hoger op de politieke agenda te staan, wat nu moet resulteren in het beter in kaart brengen van het fenomeen.

Het Bulgaars voorzitterschap bereikte een algemene oriëntatie over de herziening van de procedures voor de herinvoering van **interne grenscontroles**. De trilogie zijn nog bezig. In september begonnen de besprekingen over het voorstel tot herziening van de **Europese Grens- en Kustwacht**. Een partiële algemene oriëntatie kon al worden vastgesteld op de secties terugkeer en externe dimensie. De onderhandelingen met de **Westelijke Balkanlanden** over de **statusovereenkomsten** die moeten toelaten dat het Europees Grens- en Kustwachtagentschap in deze landen kan opereren werden afgerond.

IV.4. Onderwijs, Jeugd, Cultuur en Sport (OJCS)

In **opvolging van de Europese Raadsconclusies van 14 december 2017** nam de Raad aanbevelingen aan inzake sleutelcompetenties, gemeenschappelijke waarden, en de automatische wederzijdse erkenning van diploma's, evenals conclusies over het toewerken naar een visie voor een Europese onderwijsruimte tegen 2025. In dit kader vond in januari ook een eerste onderwijstop plaats te Brussel.

De Raad bereikte een partiële algemene oriëntatie over het toekomstige **Erasmus+** programma (2021-2027, met een verhoging van het budget van 14,7 naar 30 miljard euro) en het toekomstige **Europees Solidariteitskorps** 2021-2027. Een nieuwe **EU-strategie voor jongeren** voor 2019-2027 en een nieuw **werkplan voor cultuur** 2019-2022 werden eveneens aangenomen.

In 2018 zette het **Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed** een jaar lang de diversiteit en rijkdom van alle soorten erfgoed in Europa in de verf. Ten slotte werd in de sport filière **Vlaams Minister van Sport, Philippe Muyters**, opnieuw voor drie jaar benoemd als expertminister EU-vertegenwoordiger binnen de Stichtingsraad van het **Wereld Anti-doping Agentschap**.

V. Concurrentie, Toepassing Europees recht door België (Omzetting – EU Pilot – SOLVIT), Energie, Klimaat, Transport, Telecommunicatie, Digitaal

V.1. Concurrentie (interne markt, industrie, onderzoek en ruimte)

In 2018 was het 25 jaar geleden dat de interne markt (IM) werd opgericht. En in 2018 wilde de Commissie ook alle voorstellen die op tafel lagen, nog voor het einde van de Europese zittingsperiode en van haar mandaat afsluiten. Ze kreeg bij dit voornemen de steun van het voorzitterschap, meer bepaald het Oostenrijkse, dat in ijltempo een aantal dossiers onder handen nam. De Commissie maakte een mededeling bekend over de vorderingen op het gebied van de IM en de Europese Raad herinnerde aan de centrale rol van de IM voor de groei en het concurrentievermogen van Europa, waarvoor al een solide industriële basis aanwezig is. Voorts bevestigde de Raad het belang van een Europees beleid inzake digitalisering nu de digitale revolutie volop aan de gang is, wat een holistische oriëntatie vereist. Van haar kant wil de Commissie geen onderscheid meer maken tussen de digitale eengemaakte markt en de interne markt. Daarnaast was er het uitgesproken streven om de laatste belemmeringen weg te werken die meer bepaald op het gebied van diensten nog bestaan. De versterking van de IM is een zaak van iedereen – de Europese Unie en haar lidstaten – en moet gestoeld zijn op de beginselen van een betere regelgeving, inclusief het subsidiariteits- en evenredigheidsbeginsel. Een sterke IM zal de Europese Unie de nodige autonomie geven om de wereldwijde uitdagingen het hoofd te kunnen bieden. De Europese Unie staat voor een omwenteling zonder weerga, de opkomst van een op data gebaseerde economie en de ontwikkeling van kunstmatige intelligentie. In deze context hebben België en enkele andere lidstaten de Commissie opnieuw herinnerd aan het belang dat zij hechten aan een toekomstgerichte (*future-proof*) markt.

Onderzoek

Op het stuk van onderzoek werd dankzij intensieve onderhandelingen een partiële algemene oriëntatie bereikt over het volgende kaderprogramma Horizon Europe. Het vergde talrijke trilogieën om tot een regeling te komen voor de deelname aan het programma (*widening versus excellence*), de structuur van de thematische *clusters*, de opdrachten, partnerschappen en synergiën. De bespreking van het specifieke programma werd nog niet aangevat. Toch blijft de EU inzake innovatie achterop. De oprichting van de Europese Innovatieraad moet innoverende bedrijven een duwtje in de rug geven. Er werd voortgang gemaakt met het voorstel van verordening tot oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming (Joint Undertaking) EuroHPC, die gericht is op de aanschaf, de toepassing en de exploitatie van supercomputers en data-infrastructuur die het mogelijk maken de concurrentie aan te gaan met de belangrijkste partners van de Europese Unie (VS, China, Japan).

Industrie

De Raad wees andermaal op het belang van de integratie van het industriebeleid in de strategische initiatieven van de Europese Unie en op het belang van de

digitalisering van de industrie, en zeker ook op de rol van de regionale clusters, de slimme specialisatie en de KMO's. De prestatie-indicatoren voor het concurrentievermogen van de ondernemingen in het kader van het toezicht op de industriële strategie van de Europese Unie werden bijgewerkt. Voor de verordening tot vaststelling van een programma voor de interne markt is een partiële algemene oriëntatie vastgesteld, met een budget van 4,088 miljard euro (2021-2027), onderverdeeld in zes programma's, waaronder COSME, een programma voor het concurrentievermogen van ondernemingen en kleine en middelgrote ondernemingen, enz.

Het onderzoek inzake defensie is gericht op een Europese strategische autonomie en krijgt vorm via een sterk Europees defensie-industriebeleid. Hoeksteen hiervan is de oprichting van een Europees Defensiefonds (opvolger van het industrieel ontwikkelingsprogramma voor de Europese defensie - EDIDP).

De goedkeuring van een nieuw Europees ruimtevaartprogramma moet de Europese Unie in staat stellen haar leidende positie en de autonome toegang tot de ruimte te behouden, waarbij bijzondere aandacht naar de burger gaat.

Interne markt

Met betrekking tot het pakket "Goederen" werd overeenstemming bereikt over de verordening inzake de wederzijdse erkenning van goederen; de werkzaamheden over het deel markttoezicht (overeenstemming met en naleving van de regels) gaan minder vlug vooruit omdat sommigen het ontstaan van parallelle procedures voor markttoezicht vrezen.

De onderhandelingen over het pakket "Diensten" die plaatsvinden tegen de achtergrond van herhaalde oproepen van de Europese Raad om de interne markt voor diensten te versterken, blijken ingewikkeld te zijn : bij de bespreking van de kennisgevingsprocedure verscherpten de lidstaten hun standpunt, meer bepaald over het onderliggende vraagstuk van een eventuele versterking van de bevoegdheden van de Commissie waardoor deze inbreuk zou kunnen maken op het initiatiefrecht van de lidstaten inzake wetgeving. De triloogonderhandelingen liepen uiteindelijk vast op het felle verzet van acht lidstaten. De richtlijn over de evenredigheidsstoets voor gereguleerde beroepen werd goedgekeurd en laat de lidstaten beoordelingsruimte om te beslissen of en hoe een beroep in de gezondheidssector moet worden gereguleerd (met inachtneming van het niet-discriminatie- en evenredigheidsbeginsel).

Wat de symbooldossiers inzake de digitale eengemaakte markt (SDM) betreft, is het zaak te vermelden dat de verordening betreffende de Single Digital Gateway in eerste lezing werd goedgekeurd, waarbij België zich onthield bij de kwestie van de taalvereisten, die niet conform de eigen wetgeving ter zake zijn, en dat overeenstemming werd bereikt over de verordening ter bevordering van billijkheid en transparantie voor zakelijke gebruikers van online-tussenhandelsdiensten ("*Platforms to business relations*") waarbij transparantieregels en de mogelijkheid van een collectief verhaal worden ingevoerd. Tot slot herinnerde de Commissie eraan dat geen onderscheid meer dient te worden gemaakt tussen de digitale eengemaakte markt en de interne markt die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. In reactie op de digitale revolutie

maakte de Commissie een gecoördineerd plan over de ontwikkeling van kunstmatige intelligentie in Europa bekend en werden er ethische richtsnoeren uitgewerkt binnen de groep van onafhankelijke experts.

Het bleek al even moeilijk vooruitgang te boeken bij de hervorming van het auteursrecht, vooral bij de richtlijn over het auteursrecht in de digitale eengemaakte markt (de lidstaten vinden maar moeilijk een compromis en de standpunten van de Raad en een meer dan verdeeld Europees Parlement zijn moeilijk met elkaar te verzoenen). Over de SatCab-verordening is een compromis in zicht omdat de Raad onlangs toegevingen heeft gedaan aan het Europees Parlement bij de problematiek van de directe injectie. Wat het octrooi en de overeenkomst over een eengemaakt octrooigerecht (UPC) betreft, heeft het Verenigd Koninkrijk de overeenkomst tegen alle verwachtingen in bekrachtigd, maar de inwerkingtreding ervan is op het einde van het jaar nog steeds opgeschort vanwege een beroep voor het constitutionele hof van Duitsland. De Commissie formuleerde een voorstel inzake de ABC waiver voor generieke geneesmiddelen, dat behelst dat er gedurende de beschermingsperiode een uitzondering geldt voor de productie van generieke geneesmiddelen voor de export naar landen waar deze bescherming niet bestaat. Dit is een gevoelig dossier voor België.

Wat "consumentenrechten" betreft, werd er weinig vooruitgang geboekt bij de New Deal for Consumers die twee voorstellen bevat (richtlijn "omnibus" en een voorstel van richtlijn inzake groepsvorderingen).

V.2. Toepassing Europees recht door België : Omzetting – SOLVIT – EU Pilot

Resultaten m.b.t. de omzetting van Europese richtlijnen

Het Belgisch omzettingsdeficit daalde vorig jaar: in december 2016 had België een omzettingsdeficit van 2,3 procent; dit jaar heeft België een score van **1,3 procent**. Hoewel dit een verbetering is, dienen er bijkomende inspanningen te worden geleverd om onder de Europees maximum toegelaten norm van 1 procent te geraken.

Daarenboven heeft ons land **twee richtlijnen** met meer dan **twee jaar omzettingsvertraging**: richtlijnen 2014/61/EU (elektronische communicatienetwerken) en 2014/94/EU (infrastructuur voor alternatieve brandstoffen). De Europese Commissie hanteert hiervoor een **nultolerantie**.

Tot slot besliste de Commissie om België **voor het Hof van Justitie van de EU** (HJEU) te dagen wegens de niet- of onvolledige omzetting van drie richtlijnen: richtlijnen 2011/98/EU (single permit), 2014/36/EU (tewerkstelling als seizoenarbeider) en 2014/61/EU (zie *supra*). Artikel 260, lid 3 van het VWEU stipuleert dat het HJEU de lidstaten in dit geval kan veroordelen tot **(zware) financiële sancties**. Deze richtlijnen dienen dus prioritair te worden behandeld.

EU PILOT

In haar mededeling van 19 januari 2017 ("**EU-wetgeving: betere resultaten door betere toepassing**"), kondigde de COM aan dat ze het **gebruik van EU**

Pilotsysteem systematisch zal **afbouwen**. Bijgevolg opende ze in 2018 slechts drie dossiers. Indien de Commissie vragen heeft, legt ze deze rechtsreeks (en informeel) aan de betrokken administratie voor. Aangezien deze aanpak voor **coördinatieproblemen** in alle Lidstaten zorgt en zij massaal reageerden (België inbegrepen), beloofde de Commissie haar vragen voortaan via een Single Point of Contact (SPOC) te stellen. 2019 zal uitwijzen of ze dit inderdaad zal doen.

SOLVIT

Het Belgische SOLVIT-centrum behandelde in 2018 in totaal 172 dossiers: 94 klachten van Belgische burgers en bedrijven die problemen ondervonden in andere lidstaten, en 78 klachten van burgers en bedrijven uit andere lidstaten over de toepassing van hun rechten in België – een stijging met 15 procent ten opzichte van 2017. Daarnaast werd SOLVIT ook specifiek vermeld in art. 8 van de nieuwe verordening inzake vrij Verkeer van goederen als eerste contactpunt voor bedrijven die problemen ondervinden met de toepassing van deze Verordening in andere lidstaten. Aangezien het SOLVIT-netwerk aan belang winnen blijft als Internal Market Tool, wordt tegen eind 2019 een uitbreiding van het mandaat van SOLVIT België voorbereid.

V.3. Energie, Klimaat, Transport

De Energie-Unie moet gegarandeerde, betaalbare en klimaatvriendelijke energie verzekeren voor zowel burgers, als bedrijven in de EU. Een van de belangrijkste bouwstenen hiervan is het Clean Energy Package. De voorstellen (2016) beogen het bereiken van de 2030 energie- en klimaatdoelstellingen en om zo mee de overgang te bewerkstelligen naar een echte energie-unie en een duurzame, koolstofarme en milieuvriendelijke samenleving in de EU. In 2018 werden, onder het Bulgaars en Oostenrijks voorzitterschap, de verschillende **voorstellen van het Clean Energy Package succesvol afgerond**.

Het voorstel van de Governance-verordening integreert en vereenvoudigt de plannings-, rapporterings- en monitoringsverplichtingen van de Europese Commissie en de lidstaten door het opstellen van **nationale energie- en klimaatplannen** (NEKP) om zo sneller kwetsbaarheden en tekortkomingen in het bereiken van de doelstellingen van de Energie-unie sneller te kunnen aanduiden. De eerste voorlopige NEKP's werden door de lidstaten nog eind 2018 ingediend.

Inzake hernieuwbare energie werd een akkoord gevonden om tegen 2030 het aandeel **hernieuwbare energie** binnen de EU op te krikken tot **32 procent** en voorziet hiertoe o.a. maatregelen in de sectoren transport, elektriciteit, warmte en koeling. Wat betreft een verbetering van de **energie-efficiëntie** werd het ambitieniveau afgeklopt op **32,5 procent**.

Het Clean Energy Package bevat ook aanpassingen voor de **elektriciteitsmarkt**. Deze ondergaat een ingrijpende verandering met een stijging van het aandeel van elektriciteitsproductie uit hernieuwbare energie. Doordat deze vaak afkomstig zijn van variabele en minder voorspelbare bronnen, zoals wind en zon, en de elektriciteit nog niet steeds stroomt naar waar hij het meest nodig is, wordt met de voorstellen getracht de marktregels hieraan aan te passen, de flexibiliteit van het systeem te verhogen en de

bevoorradsingszekerheid te waarborgen. Ook consumenten en prosumenten worden hierbij niet vergeten door hen in staat stellen om hun energieverbruik eenvoudiger en beter te beheren en actief deel te nemen, o.a. door het gebruik van slimme meters, de consumentenrechten te versterken en energiearmoede aan te pakken. De op de valreep bereikte akkoorden, worden begin januari 2019 voor formele goedkeuring voorgelegd.

Tijdens de Informele Raad in Linz werd de politieke verklaring "The **Hydrogen Initiative**" onderschreven (ook door België) met het doel hernieuwbare waterstof technologieën te promoten.

Op 28 november stelde de Europese Commissie de "**Europese strategische lange termijn visie voor een voorspoedige, moderne en competitieve en klimaat neutrale economie**" tegen 2050 voor. Zoals de titel "A Clean Planet for all" aangeeft, behelst het een brede strategie (incl. fiscaliteit, handel, sociaal beleid, jobs, economische groei...) die de schadelijke impact van klimaatverandering op alle aspecten van onze samenleving moet trachten te vermijden. De strategie bouwt verder op de Europese 2030-klimaatdoelstellingen (zie supra). In de strategie wordt ingegaan op mogelijke scenario's variërend van een vermindering van de broeikasgassen met 80 procent tot en emissievrije economie tegen 2050. De strategie identificeert daarnaast de mogelijke domeinen waarin gezamenlijke actie ondernomen kan worden zoals hernieuwbare energie, mobiliteit, elektrificatie, CO₂ opslag, industrie, circulaire economie, etc. Om in lijn te blijven met haar verplichtingen onder het Parijs Akkoord, moet de EU ten laatste eind 2019 een definitieve strategie bij het secretariaat van de Klimaatconventie indienen.

Wat betreft het Parijs Akkoord zelf, bereikte COP24 te Katowice een akkoord over een set van regels die, na drie jaar onderhandelen, het akkoord van Parijs volledig operationeel zullen en dat multilaterale regels vastlegt voor de gehele cyclus van klimaatinspanningen (van indiening, rapportering, tot naleving en collectieve verhoging van doelstellingen). Dit was de belangrijkste realisatie van de klimaatconferentie en vanuit Europees perspectief kon deze bijeenkomst dan ook een succes genoemd worden. De contouren van de Europese positie werden zoals gebruikelijk vastgelegd onder de vorm van conclusies op de Raad Leefmilieu van 9 oktober 2018.

Naast een focus op **transport** in zowel het energie- als klimaatbeleid (emissies, alternatieve brandstoffen, Graz verklaring "*Starting a new era: clean, safe and affordable mobility for Europe*", ...), werd het voorbije jaar sterk ook verder gedebatteerd over het **eerste mobiliteitspakket**. Dit resulteerde in een akkoord tussen de lidstaten waardoor de onderhandelingen met het parlement kunnen worden opgestart. De voorstellen van dit eerste mobiliteitspakket (2017) moeten de modernisering van de wegtransportsector ondersteunen en behandelen zowel de aspecten van de interne markt (o.a. de toegang tot het beroep, de strijd tegen postbusbedrijven, cabotage en de problematiek rond het inzetten van bestelwagens) als sociale aspecten (o.a. de rij- en rusttijden, het invoeren van een digitale tachograaf en de bijzondere regelgeving omtrent detachering in het wegvervoer). Ook werd een akkoord bereikt over het eurovignet en wegbelasting gebaseerd op het principe dat de vervuiler en de gebruiker betaalt.

Wat betreft het **tweede mobiliteitspakket** (2017) lag de focus op het beperken van de **emissies**. In dit verband te noteren valt het voorstel inzake de uitstootnormen voor personenwagens en lichte vrachtvoertuigen. Het Oostenrijks voorzitterschap bereikte op de Raad Milieu van 9 oktober een algemene benadering oriëntatie omtrent dit dossier. Het compromis dat werd aangenomen voorziet in een vermindering van de uitstoot tegen 2030 met 35 procent voor personenwagens (en min 30 procent voor lichte vracht). Ook werden stimuli vastgelegd voor de ontwikkeling van emissiearme en emissievrije voertuigen. Op deze basis werden de onderhandelingen met het Europees Parlement aangevat, en na vijf trilogieën werd uiteindelijk een finaal compromis bereikt tussen beide instellingen.

Ondertussen werd in mei 2018 ook het **derde mobiliteitspakket**. Een van de aandachtspunten hierin was de **veiligheid op de weg** in de hoop het aantal (dodelijke) slachtoffers te kunnen terugdringen door het verbeteren van de infrastructuur. Als deel van dit derde pakket publiceerde de Commissie een voorstel inzake de uitstootnormen voor zware vrachtvoertuigen. De Raad Milieu van 20 december bereikte een algemene oriëntatie in dit dossier. Belangrijkste inhoudelijke knelpunten hadden, zoals bij het gelijkaardige dossier inzake personenvoertuigen, betrekking op het ambitieniveau van de doelstellingen en de stimuli voor emissiearme en emissievrije voertuigen.

Specifiek inzake **luchtvaart** werd een akkoord bereikt over het voorstel voor eerlijke concurrentie tussen EU-luchtvaartmaatschappijen en deze uit derde landen. Discriminatoire praktijken en selectieve subsidies van derde landen kunnen immers een oneerlijke concurrentievoordeel opleveren. Voor de **maritieme** sector werd een akkoord gevonden: het Europees maritieme éénloketsysteem (EMSW). Hierdoor worden alle meldingen voor schepen die met een havenaanloop te maken hebben op een gecoördineerde en geharmoniseerde wijze samen gebracht. Daarnaast werd ook een akkoord bereikt over de havenontvangstrichtlijn met regels om het ophalen van afval in havens te versterken en zo dumping van afval in de zee in te dijken.

De vreemde eend in de bijt waren de discussies over het **voorstel tot afschaffing van de geharmoniseerde tweejaarlijkse uurwijziging** (alias zomer/winteruur). Het voorstel om de afschaffing reeds in 2019 in te voeren werd alvast uitgesteld om lidstaten voldoende tijd te geven om dit op een zo gecoördineerd mogelijk manier eventueel te kunnen uitvoeren.

V.4. Telecommunicatie, Digitaal

Met het oog op de afronding van de Digital Single Market haalden in 2018 tal van digitale dossiers de bovenhand. De digitale economie vereist immers een zo vrij mogelijk en snel verkeer van gegevens. Vandaar dat in telecom niet enkel gekeken wordt naar infrastructuur (uitrol van 5G) maar ook naar veiligheid (o.a. cyberveiligheid, gegevensbescherming) en dataverkeer (o.a. open data, .eu domain).

Tijdens de lancering van de voorstellen over het **derde datapakket** in april 2018 werd duidelijk dat het beheer en beschikbaarheid van data cruciaal is voor een innovatieve economie. Getuige hiervan ook de snelle afronding van de voorstellen rond **open data** (public sector information) waarbij publieke

datasets zo veel mogelijk grensoverschrijdend en gratis ter beschikking gesteld moeten worden en een akkoord over de herziening van de regels over de **.eu domeinnaam**.

Naar aanleiding van de **Digital Days** in april 2018 was België medeondertekenaar van verklaringen inzake kunstmatige intelligentie, blockchain en innovation radar.

Ook financiële ondersteuning voor digitalisering kwam vaak aan bod in de discussies over het **Digital Europe Programme** (DEP). Dit is een nieuw programma dat zou worden opgenomen in het toekomstig multi-financieel kader en reflecteert de beleidsprioriteit om de Digital single Market 2.0 te ondersteunen.

Belangrijkste wapenfeit van 2018 was waarschijnlijk de inwerkingtreding van de **General Data Protection Regulation**. Dit moet onze online privacy beter beschermen en vertrouwen geven in het gebruik van nieuwe en online technologieën. Ondanks vele pogingen bleven de discussies over **e-privacy** echter moeizaam verlopen, zonder noemenswaardige vooruitgang.

Cyberveiligheid is door de toename van cyberaanvallen in de EU en de continue digitalisering van onze maatschappij een belangrijk onderwerp van discussie. Een akkoord werd gevonden over de **Cybersecurity Act** die het cyberveiligheidsagentschap ENISA versterkt en inzet op certificatie. Daarnaast werd in september 2018 een voorstel gelanceerd tot de oprichting van een **Europees centrum** voor cyberveiligheid ondersteund door een **netwerk van nationale centra**. Het netwerk moet onze kennis en knowhow verder ontwikkelen en vermarkten.

Onlineplatformen blijven ook in 2018 een uitdaging op Europees niveau. De uitdagingen op dit vlak zijn divers: taxatie, vertrouwen van de burger in e-commerce, aansprakelijkheid, eerlijke concurrentie voor bedrijven op zoekplatformen (*platform-to-business*), auteursrecht, enzovoort.

VI. Landbouw en Visserij, Volksgezondheid en Leefmilieu, Duurzame ontwikkeling

VI.1. Landbouw

De Raad heeft het hele jaar door gewerkt aan de voorbereiding van de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) na 2020. België is voorstander van een GLB dat meer bijdraagt tot de milieu- en klimaatdoelstellingen van de Europese Unie. Het GLB moet ook rekening houden met economische aspecten zoals instrumenten voor crisisbeheer en de verbetering van de plaats van landbouwers in de voedselproductieketen, alsook sociale aspecten zoals de generatievernieuwing bij landbouwers en de versterking van de aantrekkingskracht van het platteland. Het nieuwe beheermodel van het GLB moet worden vereenvoudigd, waarbij de lidstaten meer verantwoordelijkheid krijgen en hun eigen strategische plannen uitwerken.

De handel met derde landen en de toestand op de Europese landbouwmarkten zijn voor België een aandachtspunt gebleven: bescherming van onze gevoelige

producten, exportondersteuning en openstelling van nieuwe markten.

In augustus stak de Afrikaanse varkenspest de kop op in het zuiden van ons land. De epidemie treft echter alleen wilde zwijnen en geen commercieel gehouden varkens of everzwijnen. Op federaal en regionaal niveau zijn met de steun van de Europese Commissie drastische maatregelen genomen.

In december hebben het Parlement en de Raad overeenstemming bereikt over een richtlijn ter bestrijding van oneerlijke handelspraktijken, een van de belangrijkste oorzaken van een verstoord evenwicht in de voedselketen.

VI.2. Visserij

België is verheugd over de afstemming van het meerjarenplan voor de westelijke wateren en het Oostzeeplan op het in 2017 bereikte politieke akkoord over het Noordzeeplan. Er wordt rekening gehouden met het gemengde karakter van de visserijen.

Eind 2018 werd na moeizame onderhandelingen overeenstemming bereikt over de vangstmogelijkheden voor 2019. De besprekingen werden beheerst door de algemene tenuitvoerlegging van de aanlandingsverplichting vanaf 1 januari 2019, waarbij de vangst van het volledige quotum van een enkele soort (bekend als de "beperkende soort") de sluiting van de visserij tot gevolg heeft. In dit verband is binnen de Groep Westelijke Wateren een voor België belangrijk akkoord bereikt over de toewijzing van bepaalde bijvangstquota.

Ten slotte is er vooruitgang geboekt om voor zoveel mogelijk bestanden naar de maximale duurzame opbrengst te streven.

VI.3. Volksgezondheid

In 2018 ging in dit beleidsdomein veel aandacht naar het voorstel van richtlijn met betrekking tot "*health technology assessment*". Bedoeling van dit voorstel is om de manier waarop gezondheidstechnologieën (geneesmiddelen, medische hulpmiddelen, ...) in de lidstaten worden geëvalueerd beter op mekaar af te stemmen. Dit kan lidstaten helpen bij het nemen van beleidsbeslissingen inzake prijsbepaling, markttoelating en terugbetaling.

Onder Bulgaars voorzitterschap werd weinig tot geen vooruitgang geboekt in dit dossier. Er vormde zich een groep lidstaten die zich zeer kritisch toonde ten aanzien van dit voorstel, in het bijzonder de verplichting om de gemeenschappelijke evaluatie op Europees niveau verplicht over te nemen op nationaal niveau. Het Oostenrijks voorzitterschap nam de draad weer op en ging over tot een artikelsgewijze constructieve bespreking, maar slaagde er niet in om haar ambitie van een partiële algemene oriëntatie waar te maken.

Onder Bulgaars voorzitterschap hield de Raad een strategisch debat omtrent de toekomst van de EU, tegen de achtergrond van het bredere debat omtrent de toekomst van de EU en publicatie van het Commissievoorstel inzake het meerjarig financieel kader (MFK) 2021-2027. De Ministers wisselden concreet van gedachten omtrent die domeinen waar de Europese Unie nog een toegevoegde waarde zou kunnen bieden op het vlak van gezondheid. Er bleek

consensus te bestaan omtrent het feit dat Gezondheid een prominente plaats dient te behouden in het toekomstige Europese debat. Ander aandachtspunt onder BG VZP had betrekking op gezonde voeding voor kinderen.

Tenslotte kwam het thema vaccinatie tijdens het Oostenrijks voorzitterschap op de voorgrond, vanuit de vaststelling dat de vaccinatiegraad in de EU een dalende trend vertoont, waarbij er heel wat verschillen bestaan tussen lidstaten. Tijdens de Raad van 7 december nam de Raad dan ook met unanimité Raadsaanbevelingen aan, die de lidstaten oproepen om op nationaal en regionaal niveau vaccinatieplannen te ontwikkelen en te implementeren om de vaccinatiegraad te verhogen tot 95 procent tegen 2020. De Raad hield ook een gedachtewisseling over de bestrijding van de terughoudendheid tegenover vaccins op EU- en nationaal niveau en hieruit bleek een groot bewustzijn van de bevoegde ministers omtrent dit probleem en de nood om wetenschappelijk correcte informatie ter beschikking te stellen van gezondheidswerkers en het grote publiek.

VI.4. Leefmilieu

Los van de klimaat gerelateerde dossiers- die in een ander deel van dit rapport aan bod zullen komen, stond het thema circulaire economie hoog op de politieke agenda in het beleidsdomein leefmilieu. Er werd een beleidsdebat gevoerd over mini-pakket circulaire economie dat de Commissie begin 2018 uitbracht, met name een mededeling omtrent een plastics strategie en een mededeling omtrent het snijvlak van afval en chemische wetgeving. De Lidstaten verwelkomden vooral de nood aan meer innovatie en capaciteit inzake recyclage van plastics. De Raad van 25 juni nam hierover vervolgens conclusies aan. De rol van circulaire economie kwam eveneens aan bod in de traditionele gedachtewisseling omtrent het Europese semester, waarbij de lidstaten het erover eens waren dat de er nood is aan een verdere vergroening van het Europees Semester en dit als hefboom naar duurzame groei en de transitie naar een koolstofarme circulaire economie. Tenslotte, en eveneens onder de noemer circulaire economie, werd onder Oostenrijks voorzitterschap snelle vooruitgang geboekt omtrent het voorstel inzake plastic voor eenmalig gebruik. Dit kader zal de EU en haar lidstaten toelaten om voor de meest relevante producten op adequate wijze de problematiek van mariene plastic vervuiling (*marine litter*) aan te pakken. Aan het einde van het Oostenrijks voorzitterschap werd een compromis gevonden tussen Raad en het Europees Parlement.

Een tweede belangrijk dossier in 2018 had betrekking op het voorstel voor een specifiek fonds Life in de bredere context van het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2021-2027. Het voorgestelde volume is verhoogd in vergelijking met het huidige MFK. Er komt ook een specifiek subprogramma inzake schone energie en circulaire economie. De Raad Milieu van 20 december bereikte zonder veel discussie een algemene oriëntatie omtrent dit dossier, waarbij de Belgische aandachtspunten (belang van kwaliteitsvolle projecten en vrijwaring rol lidstaten in opvolging van dit programma) volledig werden meegenomen.

Derde aandachtspunt in 2018 had betrekking een aantal watergerelateerde dossiers en in het bijzonder het voorstel inzake de herziening van de drinkwaterrichtlijn. Doel is om de bestaande Europese wetgeving te moderniseren, daar deze niet meer is aangepast aan de huidige definities en

normen inzake de kwaliteit van drinkwater. Ook zouden de bepalingen in verband met materialen die in contact mogen komen met drinkwater geharmoniseerd moeten worden. Tenslotte nam de Raad conclusies aan met betrekking tot de voorbereiding van de volgende biodiversiteitsconferentie (COP14) en de bijeenkomst van de partijen bij de verschillende eraan gerelateerde protocollen.

VI.5. Duurzame ontwikkeling

Onder Bulgaars en Oostenrijks voorzitterschap werden verdere stappen gezet in de tenuitvoerlegging Agenda 2030 Duurzame Ontwikkeling binnen de EU. Volgende belangrijke fase in de werkzaamheden is de reeds lang aangekondigde maar herhaaldelijk uitgestelde publicatie van een reflectiepaper vanwege de Europese Commissie met haar visie op de implementatie van deze agenda in de EU.

VII. Externe betrekkingen van de Europese Unie, Europees Handelsbeleid, Ontwikkelingssamenwerking en het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid (GVDB)

VII.1. Externe betrekkingen

De uitdeinende impact van de Brexit, het aanhouden van de migratiedruk alsook de terrorismedreiging bleven ook in 2018 doorwerken. Daarnaast kon in 2018 tevens vastgesteld worden dat de **multilaterale aanpak** van globale uitdagingen steeds meer onder druk kwam te staan, zowel binnen de EU zelf als daarbuiten. In die context blijft de uitbouw van de Transatlantische relaties moeilijk.

De EU richtte zich in 2018 in het bijzonder naar de regio van de **Westelijke Balkan**. Op 5 maart publiceerde de Europese Commissie een **mededeling** getiteld "*Een geloofwaardig vooruitzicht op toetreding en een grotere EU-betrokkenheid bij de Westelijke Balkan*", een strategie die zich richt op de versterking van rechtsstaat en democratie, sociaaleconomische hervormingen, versterkte samenwerking rond onder meer connectiviteit en digitalisering en reconciliatie en goed nabuurschap. Tijdens de top van Sofia op 18 mei bevestigden de staatshoofden en de regeringsleiders het EU perspectief van alle landen van de Westelijke Balkan, en keurden een agenda van versterkte samenwerking, de "**Sofia Priority Agenda**", goed.

Verder bracht de Europese Commissie op 17 april de **voortgangsrapporten** inzake het uitbreidingsproces en het stabilisatie- en associatieproces in de Westelijke Balkan uit. De Raad nam op 26 juni **conclusies** aan, die aan Albanië en, in het licht van de doorbraak in het geschil met Griekenland omtrent de naam, aan de Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië uitzicht op de opening van toetredingsonderhandelingen in 2019, mits aan de nodige voorwaarden wordt voldaan. Respectievelijk twee en vier bijkomende hoofdstukken van de toetredingsonderhandelingen werden geopend met Montenegro en Servië. Tegelijk werd vastgesteld dat onder de gegeven omstandigheden geen verdere stappen in het toetredingsproces met **Turkije** konden worden gezet. In juni werd beslist de tweede schijf van de EU bijdrage voor de opvang van vluchtelingen in Turkije vrij te maken.

Inzake het **Oostelijke Partnerschap** werd in oktober de jaarlijkse Ministeriële vergadering van Ministers van Buitenlandse Zaken gehouden en werden voorbereidingen getroffen voor de viering van 10 jaar Oostelijk Partnerschap in 2019. Op 9 juli vond te Brussel een Top met **Oekraïne** plaats.

De verdere aanslepende spanningen tussen Oekraïne en **Rusland** noopten de EU tot bijkomende sancties in reactie op het houden van de Russische verkiezingen in de Krim, de bouw van de Kerch brug en de illegitieme verkiezingen in november in de separatistische regio's van de Donbass en Luhansk. De incidenten in de Zee van Azov en de Russische acties terzake werden door de EU van nabij opgevolgd.

De EU bleef heel wat inspanningen leveren in de landen van het zuidelijke nabuurschap en het Midden-Oosten, met name in **Syrië, Iran, Libië** en **Jemen**. Verder werd Susanna Terstal tot nieuwe EU speciale vertegenwoordigster voor het **VPMO** aangesteld.

Het extraterritoriaal effect van **VS sancties** op de EU economische operatoren kwam sterk naar voren bij de her-inwerkingstelling van de VS sancties tegen Iran. De EU werkt een aantal antwoorden uit tegen dit extraterritoriaal effect van VS sancties en tracht aldus ook Iran te bewegen in het nucleair akkoord te blijven.

De EU ontwikkelde een **nieuw horizontaal sanctieregime** inzake chemische wapens en zette de werkzaamheden verder inzake de ontwikkeling van een dergelijk regime tegen cyberaanvallen.

Wat de betrekkingen met **Afrika** betreft, is het afgelopen jaar voortgebouwd op de positieve dynamiek die op gang werd gebracht tijdens de topontmoeting tussen de Afrikaanse Unie en de Europese Unie (AU-EU) in november 2017 in Abidjan. De EU en de AU hebben in mei een overeenkomst over vrede, veiligheid en bestuur bereikt. In zijn State of the Union-toespraak stelde de voorzitter van de Europese Commissie een nieuwe Afrikaans-Europese alliantie inzake duurzame investeringen en werkgelegenheid voor die tot doel heeft de particuliere sector op te roepen om in actie te komen voor de economische ontwikkeling van Afrika.

De EU heeft bijzondere aandacht besteed aan de **Sahel** (met name in het kader van de operationalisering van een gezamenlijke troepenmacht van de G5-Sahel - conferentie van februari) en de **Hoorn van Afrika** (Somalië en Ethiopië). Verdere aandachtspunten waren de Democratische Republiek Congo (**DRC**) - met het oog op de verkiezingen van 30 december - en de Centraal-Afrikaanse Republiek (**CAR**) - veiligheidssituatie ter plaatse -, maar ook Zuid-Afrika met voor het eerst in vijf jaar een top in Brussel op 15 november.

De Partnerschapsovereenkomst van Cotonou verstrijkt in februari 2020. Van haar kant begon de Europese Unie met de onderhandelingen over het mandaat eind 2017. Tijdens de Ecofin-Raad van 22 juni is het onderhandelingsmandaat goedgekeurd. De onderhandelingen met de landen in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan (ACS-landen) over het toekomstige kader (bekend als Post-Cotonou) zijn in september 2018 formeel van start gegaan. Het officiële doel is om voor het einde van de Europese

legislatuur (mei 2019) tot een akkoord te komen, maar dit lijkt haalbaarder na de zomer.

In 2018 heeft de Europese Unie haar relaties met Azië verder uitgebouwd, in oktober vond te Brussel de 12de **ASEM** ("Asia Europe Meeting") Top plaats. In de marge van deze Top werd een nieuwe "Leaders' Meeting" tussen de EU en **ASEAN** gehouden. Daarnaast heeft de Raad op 10 december conclusies aangenomen houdende een **nieuwe strategie van de EU ten aanzien van India**. De Raad nam in mei conclusies aan inzake "**Enhanced EU Security Cooperation in and with Asia**" en in oktober houdende "**Connecting Europe and Asia – Building block for an EU Strategy**". Tijdens zijn zitting van november werden conclusies inzake **Afghanistan**, respectievelijk **Pakistan** aangenomen. Verder werden **bilaterale topbijeenkomsten** gehouden met **China** (Beijing, 16 juli), **Japan** (Tokio, 17 juli) en **Zuid-Korea** (Brussel, 19 oktober).

Nadat in 2017 een nieuwe Top tussen de EU en de landen van Centraal- en Latijns-Amerika en de Caraïben (**CELAC**) niet kon doorgaan vond in juli 2018 een bijeenkomst op het niveau van de Ministers van Buitenlandse Zaken plaats en leidde tot de aanvaarding van een politieke verklaring en de aanpassing van het klimaathoofdstuk van het bi-regionaal Actieplan.

De Directie "Externe Relaties van de EU" heeft in 2018 stages georganiseerd voor diplomaten en ambtenaren uit **Servië** en, voor het eerst, uit **Tunesië**.

VII.2. EU-Handelsbeleid

In het handelsbeleid van de Europese Unie hebben zich in 2018 heel wat ontwikkelingen voorgedaan: de tenuitvoerlegging van vrijhandels-overeenkomsten, aanzienlijke vooruitgang in of de afronding van verschillende onderhandelingen, aandacht voor de werking van de Wereldhandelsorganisatie (WTO), de hervorming van investeringsbescherming en diverse wetgevingsprojecten.

2018 werd echter ook gekenmerkt door een heropleving van de handelsspanningen als gevolg van unilaterale protectionistische acties. De **Wereldhandelsorganisatie**, waarvan de onderhandelingsfunctie stroef loopt, is dringend aan hervorming toe om te voorkomen dat de werking van de organisatie, met name van het orgaan voor geschillenbeslechting, vastloopt.

In het licht van de dreigende impasse bij de Beroepsinstantie (blokkering van de benoeming van nieuwe rechters) eind 2018, wilde de Commissie in de eerste plaats de bezorgdheid van bepaalde lidstaten wegnemen, met inachtneming van bepaalde beginselen zoals de onafhankelijkheid van de Beroepsinstantie of nog de handhaving van een bindende aanpak in twee stappen.

Terwijl veel landen hun eigen agenda naar voren schuiven, heeft de Europese Unie op het gebied van **modernisering** het voortouw genomen met een holistische en inclusieve visie. Samen met de belangrijkste wereldeconomieën heeft zij concrete voorstellen geformuleerd om de werking van de WTO te verbeteren en de lopende werkzaamheden vlot te trekken. Denk daarbij aan de digitale handel, het "*level playing field*", transparantie en kennisgevingen (versterking van de procedures en bestraffing van overtreders), subsidies in de

industriële sector en gedwongen overdrachten van technologie. Op de top van Buenos Aires eind november zijn de G20-landen het eens geworden over een **positieve handelsagenda** en hebben zij opnieuw hun politieke steun uitgesproken voor de **hervorming van de WTO** zodat die efficiënter en beter gaat functioneren. Voor België is de hervorming en modernisering van de WTO, met name op het gebied van haar onderhandelings- en geschillenbeslechtingfunctie, van cruciaal belang om een op regels gebaseerd internationaal stelsel te waarborgen en bij te dragen tot eerlijke, duurzame en billijke handel.

Eind oktober heeft de Commissie haar tweede verslag over de **uitvoering** van handelsovereenkomsten uitgebracht, waarin de concrete resultaten worden toegelicht van de overeenkomsten en het gebruik van tariefpreferenties in het kader van vijftientig handelsovereenkomsten. Zo is de impact van de **CETA**-overeenkomst, die sinds 21 september 2017 voorlopig wordt toegepast, al zichtbaar: de Europese export naar Canada is met 7 procent gestegen. Wat België betreft, is er een positief effect voor de export van chocolade, reserveonderdelen en chemische en farmaceutische producten.

In 2018 werden verschillende overeenkomsten afgerond of ondertekend. Op 21 april werd met **Mexico** een beginselakkoord ondertekend in het kader van de modernisering van de Algemene Overeenkomst. De vrijhandelsovereenkomst met **Japan** werd in juli ondertekend en in december door het Europees Parlement en het Japanse parlement geratificeerd. De overeenkomst treedt in werking op 1 februari 2019. De vrijhandelsovereenkomst (FTA) en de investeringsbeschermingsovereenkomst (IPA) met **Singapore** werden op 19 oktober ondertekend, waarna de ratificatieprocedures werden opgestart (alleen in het Europees Parlement voor de FTA en in het Europees Parlement en de nationale parlementen voor de IPA). Ook de werkzaamheden met het oog op de ondertekening van de vrijhandelsovereenkomst en de investeringsbeschermingsovereenkomst met **Vietnam** vorderen uitstekend.

Daarnaast zijn er talrijke onderhandelingen aan de gang met belangrijke partners. Zo werd vooruitgang geboekt in de onderhandelingen over het handelsgedeelte van de associatieovereenkomst met vier **Mercosur**-landen (Argentinië, Brazilië, Paraguay en Uruguay). Als het aanbod van Mercosur beter tegemoet komt aan de offensieve belangen van de Europese Unie, zouden de onderhandelingen begin 2019 kunnen worden afgerond. In het Europese aanbod wordt rekening gehouden met onze gevoeligheden op het gebied van landbouw, waarvoor tariefcontingenten (TRQ) gelden en waaraan voorwaarden zijn verbonden (in het bijzonder sanitaire en fytosanitaire voorwaarden).

Ook in de onderhandelingen met Tunesië, Indonesië, Chili, Australië en Nieuw-Zeeland werd in 2018 aanzienlijke vooruitgang geboekt. Verder onderhandelt de Commissie nog met andere partners in Azië (met name de Kaukasus en Centraal-Azië).

In september 2017 diende de Commissie een voorstel in voor een verordening tot vaststelling van een **Europees kader voor de screening van buitenlandse investeringen**. Aan het einde van de dialoogonderhandelingen werd in november 2018 een akkoord bereikt. De algemene doelstelling is de

lidstaten te beschermen tegen directe buitenlandse investeringen die nefast zijn voor de nationale veiligheid en de openbare orde.

Op internationaal niveau vond binnen de Commissie van de Verenigde Naties voor internationaal handelsrecht (UNCITRAL) een denkoefening plaats met het oog op de werkzaamheden voor de **hervorming inzake de bescherming van investeringen**. Nadat een consensus was bereikt over de noodzaak om het systeem voor de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten (*Investor-to-State Dispute Settlement - ISDS*) te hervormen, was het tijd om de werkzaamheden toe te spitsten op het soort hervorming dat wenselijk is (systeemhervorming vs. ad-hocverbeteringen). In dit verband stelt de EU voor om een echt multilateraal investeringsgerecht (*Multilateral Investment Court*) op te richten, dat de vorm zou aannemen van een permanent orgaan voor het beslechten van investeringsgeschillen en dat zich in die zin zou onderscheiden van het ad-hocarbitragesysteem van de ISDS.

België is voorstander van de oprichting van een multilateraal investeringsgerecht: ons land heeft actief bijgedragen aan de Europese beraadslaging over de onderhandelingsrichtsnoeren, besteedt veel aandacht aan de toegang van kleine en middelgrote ondernemingen tot het geschillenbeslechtingsmechanisme en acht het belangrijk om te voorzien in alternatieve methoden voor geschillenbeslechting zoals bemiddeling.

België zorgt er ook voor dat rekening wordt gehouden met de zorgen van ontwikkelingslanden en zet zich actief in voor de sensibilisering inzake een multilaterale aanpak van de bescherming van investeringen, met name door op 22 november twee evenementen te organiseren: een conferentie op hoog niveau over de hervorming van de investeringsbescherming en een rondetafelconferentie met Afrikaanse landen.

In dezelfde geest heeft België zijn kandidatuur ingediend om lid te worden van UNCITRAL, waar het inmiddels werd verkozen voor zes jaar.

XII.3. Ontwikkelingssamenwerking

Naast de elk jaar terugkerende onderwerpen zoals de rapporteringen en opvolging van de verschillende financieringsinstrumenten, werd 2018 gekenmerkt door twee grote dossiers. Enerzijds het vastleggen van het onderhandelingsmandaat dat aan de Commissie gegeven werd voor de **post Cotonou** onderhandelingen met de ACP landen (zie hoger) en anderzijds de opstart van de discussies rond de **ontwikkelingsinstrumenten voor het Meerjarig Financieel Kader (MFK) voor de periode 2021-2027** (123 miljard € voor rubriek 6 die bestemd is voor "*Neighbourhood and the World*").

In 2018 werden ook de relatief nieuwe instrumenten als het Trust Fund (EUTF) en het Europese Investeringsplan (EIP) verder opgevolgd. Binnen het Europese Fonds voor Duurzame Ontwikkeling (EFSD) werden een aantal grote investerings "windows" toegekend maar concrete activiteiten zijn er nog niet gelanceerd. Aan het EUTF werd vanuit het EOF extra budget toegekend en ook verschillende LS (waaronder BE) droegen extra middelen bij.

Mede door de lancering van het "She Decides" initiatief van 2017, werd in 2018

meer aandacht gegeven aan gendergelijkheid. Een belangrijk budget werd toegekend aan het "Spotlight Initiative" voor de strijd tegen gendergerelateerd geweld en ook andere programma's en interventies kregen een "top-up" in het kader van de opvolging van de "Mid Term Review" van de verschillende instrumenten.

De Commissie besteedde in 2018 meer aandacht aan de uitbouw van relaties met verschillende multilaterale organisaties en draagt nu ook bij aan financieringen. Tendensen die al een tijdje in de steigers stonden, kregen een concrete invulling zoals de uitwerking van de nexus humanitaire hulp – ontwikkelingshulp en ook wat tanende processen werden nieuw leven ingeblazen zoals de nieuwe richtlijnen rond "Joint Programming" en zelfs "Joint Implementation" die ook expliciet voorzien zijn in het nieuwe NDICI.

In 2018 tenslotte was de EU samenwerking ook het voorwerp van een DAC peer review. Het was een interessante oefening waar de samenwerking zeker goed uitkwam met wat aandachtspunten die ook België de laatste jaren maakte zoals : de controle op hoe Trust Funds werken op het terrein (ondergraven van ownership, parallelle agenda's, ...) en een pleidooi voor een correcte taakverdeling tussen EIB en de Commissie om meer transparantie en controle over nieuwe financieringsvormen, zoals "*blending*", te verzekeren.

XII.4. Het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid

In het tweede jaar van de implementatie van de "EU Global Strategy" op het vlak van veiligheid en defensie werden verdere stappen gezet in het invullen van het nieuwe ambitieniveau voor de respons op externe crises en conflicten, capaciteitsopbouw bij partners en de bescherming van de EU en haar burgers.

De Europese Raad van 14 december bekrachtigde de "**Civilian CSDP Compact**", een engagement van de lidstaten en de Raad om zich de komende vijf jaar in te spannen om het civiel crisisbeheer responsiever, capabeler en doeltreffender te maken. Vanuit de nexus interne/externe veiligheid streeft men naar meer integratie met andere EU-instrumenten, met name in het domein Justitie en Binnenlandse Zaken.

Op 20 november besliste de Raad over een tweede reeks van zeventien samenwerkingsprojecten in het kader van de **Permanente Gestructureerde Samenwerking (PESCO)**. De bindende engagementen voor de PESCO-lidstaten werden gepreciseerd en de lidstaten leggen de laatste hand aan de voorwaarden voor de uitzonderlijke deelname van derde landen aan individuele projecten.

In de marge van de NAVO-top in juli werd een tweede gezamenlijke verklaring ondertekend over **EU-NAVO samenwerking**. Deze verklaring onderstreept de meerwaarde en de noodzaak van de samenwerking en roept op tot een snelle en zichtbare uitvoering van de 74 actiepunten. Het zwaartepunt van de actiepunten ligt bij het tegengaan van hybride bedreigingen.

Een andere speerpunt in de EU-NAVO samenwerking is **militaire mobiliteit**. De Lidstaten hebben zich verbonden tot de realisatie van vier actiepunten tegen eind 2019: het opstellen van een nationaal plan, de versnelling van

grensoverschrijdende procedures, het identificeren van een uniek nationaal contactpunt en van contactpunten bij de betrokken diensten en de organisatie van oefeningen.

In november werd EU HEX ML-18 uitgevoerd, de grootste Europese **hybride crisismanagementoefening** ooit en dit in nauwe interactie met NAVO.

De testfase van de "**Coordinated Annual Review on Defence**" (**CARD**) werd afgesloten en op basis van deze ervaringen werd besloten om de eerste volwaardige cyclus te lanceren voor de periode 2019-2020.

De Raad, de Commissie en het Europees Parlement bereikten een akkoord over het "**European Defence Industrial Development Programme**" (**EDIDP**) met een budget van €500 miljoen voor de periode 2019-2020 als onderdeel van het **Europees Defensiefonds (EDF)**.

Op het gebied van GVDB-missies en -operaties besliste de Raad op 10 december om een civiele interoperabiliteitspijler toe te voegen aan de militaire trainingsmissie **EUTM RCA**, die strategisch advies zal verlenen aan de Centraal-Afrikaanse autoriteiten over samenwerking van politie en gendarmerie met de nationale strijdkrachten.

VIII. Europa overbrengen

Ook in 2018 werden tal van initiatieven rond Europa ontwikkeld: deelname aan de Opendeurdag van de EU instellingen met een informatiestand in de Raad EU, participatie aan de landbouwbeurs te Libramont en de verspreiding van de zelfklevende puzzel "Bouw mee aan de Europese Unie" voor de leerlingen van het basisonderwijs.

Tijdens de **EUROWEEK** (3 tot 10 oktober), georganiseerd door de school "Institut de la Sainte Union de Kain" werden gadgets ter beschikking gesteld ter ondersteuning van ontmoetingen en uitwisselingen tussen jongeren uit alle lidstaten.

In samenwerking met de Europe Direct informatiecentra in België en de Vertegenwoordiging van de Europese Commissie in België werd onder het motto "**Ons Europa: gisteren, vandaag en morgen**" een **Europadag** georganiseerd in 23 middelbare scholen met uiteenzettingen over Europa door de Minister en ambtenaren van Buitenlandse zaken.

Onder het motto "**Europa: daar praten wij samen over**" werden drie jongerendialogen georganiseerd, die zo'n **993** jongeren en **38** scholen bereikten.. De leerlingen kregen hierbij de kans rechtstreeks in dialoog te treden Vice-Eerste Minister en minister van Europese zaken Reynders.

De herfsteditie werd georganiseerd in samenwerking met *European Youth Parliament België (EYP)*, om de dialoog met jongeren verder te stimuleren **via thematische workshops**. De informele conclusies van deze workshops dienden ook als bijdrage voor de opstelling van het Belgische rapport van de burgerraadplegingen.

COLOFON

FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie (DGE)

Verantwoordelijke uitgever :

Bruno van der Pluijm, Voorzitter DC a.i.

FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse handel en Ontwikkelingssamenwerking

Karmelietenstraat 15

1000 Brussel

www.diplomatie.belgium.be • [@BelgiumMFA](https://twitter.com/BelgiumMFA) • [fDiplomatie.Belgium](https://www.facebook.com/Diplomatie.Belgium)

• <https://betounsc.be>

Maart 2019

De gegevens in deze publicatie zijn louter informatief en binden de FOD juridisch op generlei wijze. Dit Jaarrapport is onderworpen aan de nationale en internationale wetgeving op het auteursrecht.

Wettelijk depot : 0128/2019/001

